

EMPIIRILINE UURING PROGRAMMI „RÄÄGIME ALKOHOLIST“ MÕJUEFEKTIST

PILOOTPROJEKT

Aleksander Pulver
Tallinna Ülikooli Psühholoogia Instituut

TALLINN

2013

**EMPIIRILINE UURING PROGRAMMI „RÄÄGIME ALKOHOLIST“
MÕJUEFEKTIST
PILOOTPROJEKT**

Aleksander Pulver
Tallinna Ülikooli Psühholoogia Instituut

Antud pilootuuringu eesmärgiks oli alkoholi tarbimisega seotud programmi „Räägime alkoholist“ efekti analüüs, vastava küsimustiku kasutamiskõlblikkuse uurimine ja alkoholi tarbimisega seotud tegurite kirjeldamine 11-12 aastaste seas. Uuringu tarbeks moodustati kahes koolis õpilaste uuringugrupid. Ühes koolis, kus toimus programmi rakendamine, testiti õpilasi enne programmi läbimist (23. aprill 2012) ja peale programmi läbimist (testimised toimusid 21. ja 25. mail 2012). Testimises osales 49 õpilast, kellest 41 õpilast täitsid testi 2 korda. Teise kooli 45 õpilast moodustasid kontrollgrupi, mille eesmärgiks oli võrrelda, kas testgrupi õpilased erinevad oma vastuste poolest kontrollgrupi õpilastest (testiti üks kord, 7. juunil 2012). Mõlema kooli uuringugruppidest moodustati lisaks fookusgrupid eesmärgiga saada lisainformatsiooni uuringu jaoks (fookusgrupid toimusid 29. mail ja 11. juunil 2012).

MEETOD

Analüüsitav valim

Andmete analüüsi aluseks oli kaks valimit. Alkoholi tarbimisega seotud üldiste tegurite kirjeldamise aluseks oli testgrupi esimese testimise ja kontrollgrupi testimise tulemuste kokkuliidetud valim. Valimi moodustasid kokku 94 õpilast vanuses 11-12 aastat, keskmine vanus 11,3 aastat ($SD = 0,45$). Pooled vastanutest olid poisid (47), pooled – tüdrukud. Emakeeleks oli 91-l õpilasel eesti keel, 3 õpilasel - vene keel. 82% -l vastajate kodus elas kokku 3 - 5 inimest. 10,6% vastajal ei olnud ühtegi venda või õde, 47,9% vastajatest oli üks vend või õde, 43,6% vastajatest oli kaks õde või venda. Teine valim moodustati programmi efekti analüüsimiseks ja testgrupist moodustati valim 41 õpilasest, kes olid küsimustikku täitnud kaks korda – enne programmi ja peale selles osalemist.

Küsimustiku struktuur

Küsimustiku koostamisel lähtuti analoogsete uuringute läbiviimiseks kasutatud küsimustikest, võttes arvesse kolme aspekti: noorema vanusegruppi (11-12 aastased) psühholoogiliste protsesside iseärasusi, vajadust mõõta muutusi projekti „Räägime alkoholist“ rakendamisel ja sama küsimustiku kasutamist vanemates vanuserühmades. Küsimustik koosnes järgmistest

moodulitest: a) kodu ja suhted vanematega, b) suhtumine kooli ja klassi, c) allikad, kust saadakse infot alkoholi tarbimise probleemide kohta; d) alkoholi tarbimise teadlikkuse küsimused; e) teadlikkus alkoholi tarbimise motiivide kohta; f) alkoholi tarbimise ulatus. Küsimustik on esitatud Lisas.

Küsimustikus kasutatud psühholoogilised konstruktid

Lähtudes alkoholi tarbimisega seotud psühholoogilistest teguritest, lülitati küsimustikku erinevate konstruktide mõõtmisvõimalused. Antud valimil koostatud konstrukte mõõtvate skaalade ja väidete sisu on esitatud järgnevates lõikudes (kirjelduse sulgudes on esitatud skaalade lühendid, mida kasutatakse hiljem tulemuste esitamisel). Skaalad moodustati väidete struktuuri klaster- ja faktoranalüüsiga analüüsides, leitud väidete komplekte optimeeriti sisemise homogeensuse analüüsiga. Esimese korra testimise andmete alusel leitud skaalade ja väidete psühhomeetrilised näitajad on esitatud Tabel 1.

Ema (MC) ja isa (FC) tajutav lähedus. See konstrukti kirjeldas tajutavat lähedust eraldi nii ema ja isaga ning skaalade summeerimisel - oma vanematega. Küsimustikus kasutati 6 väidet (isa hindamisel oli lausetes sõna „ema“ asendatud „isaga“).

Ema räägib minuga alati sõbralikult.
Ema aitab mind alati kui seda vajan.
Ema on alati hell minu vastu.
Ema oskab mind rahustada, kui olen endast väljas.
Ema mõistab mind alati.
Emal on minu jaoks alati aega.

Ema (MI) ja isa (FI) tajutav toetus iseseisvumisele. See konstrukti kirjeldas seda, kuivõrd on isa ja ema käitumine tajutav kui toetus olla iseseisev. Küsimustikus kasutati 6 väidet (isa hindamisel oli lausetes sõna „ema“ asendatud „isaga“).

Ema lubab mul alati ise otsustada, mis kell ma koju tulen.
Ema lubab mind kodust välja nii palju kui ise tahan.
Emale meeldib see, kui käitun iseseisvalt.
Ema lubab mul riietuda nii, nagu mulle meeldib.
Ema lubab mul teha seda, mida ise tahan.
Ema lubab mul alati ise otsustada, kellega ma sõprust pea

Ema ja isa skaalade kokkuliitmisel tekkis vanemaid üldiselt iseloomustav **Läheduse skaala (PC)** ja **Iseseisvuse skaala (PI)**.

Positiivne suhtumine kooli (POSSCH). Väidetest, mida kasutati kooli suhtumise hindamiseks moodustati 5 väiteline skaala, milledest üks väide oli pööratud väide (tähistatud R-ga)

Mulle meeldib koolis käia

*Teen alati koolist antud ülesanded kodus korralikult ära
Olen koolis korraliku käitumisega õpilane
Mulle meeldib õppida
Tunnis õppimine on tegelikult aja raiskamine. R*

Rahuolu iseendaga (SELSAT). Enesega rahuolu mõõdeti 5 väitelise skaalaga, milledest üks väide oli pööratud väide (tähistatud R-ga)

*Olen oma eluga rahul.
Olen tihti kurvameelne. R
Mu tervis on suurepärane.
Olen enesekindel inimene.*

Enesekindlus (NONCONF). Enesekindlust mõõdeti 3 väitelise skaalaga, mis näitasid sõltumatust teiste arvamusest.

*Ütlen oma arvamuse välja ka siis kui see ei pruugi teistele meeldida.
Mulle ei lähe eriti korda see, mida teised minust arvavad.
Kui ma ei ole teistega nõus, siis seda ma ka ütlen.*

Suhete võrgustiku suurus (REL). Sõprade olemasolu mõõdeti 3 väitelise skaalaga.

*Kui mul on mure, siis saan sellest alati kellelegi rääkida.
Mul on palju sõpru.
Enne kui ma midagi otsustan küsin nõu oma sõpradelt.*

Stress. Stress ilmneb nii kognitiivsete funktsioonide pidurdumises kui ka emotsionaalses negatiivses seisundis. Seepärast mõõdeti stressi taset eraldi kahe väitega. Selleks, et mõõta stressi kognitiivse komponendi taset, kasutati tähelepanu hajuvust kirjeldavat väidet:

Mõnikord ei suuda ma oma tähelepanu koondada vajalikule ülesandele (StressC)

Stressi emotsionaalse komponendi taset näitas depressiivsust kirjeldav väide:

Mul ei ole erilisi omadusi, mille pärast uhkust tunda (StressE)

Toimetuleku viisid. Stressiga toimetuleku kahte viisi mõõdeti väidetega, kus probleemile suunatud ehk aktiivset toimetuleku viisi mõõdeti väitega:

*Kui mul tekivad probleemid, siis otsin neile ka lahendusi (COPEp) ja
põgenemisele suunatud ehk passiivset toimetuleku viisi mõõdeti väitega:*

Kui mul tekivad probleemid, siis püüan neid lihtsalt unustada (COPEe)

Enesekontroll (SELFCONT). Enesekontrolli taset mõõdeti ühe väitega:

Suudan oma emotsioone enamasti kontrolli all hoida.

Alkoholi tarbimise motiivid ja tagajärjed

Alkoholi tarbimise ja mittetarbimise motiivid. Küsimustikus mõõdeti teadmisi nendest motiividest, mis on alkoholi tarbimise või mittetarbimise põhjustajad. Selleks moodustati kaks skaalat: alkoholi tarbimise motiivid ja alkoholi mittetarbimise motiivid. Tegemist ei ole suhtumise või hoiakut mõõtvate skaaladega.

Alkoholi tarbimise motiivid (POSMOTT). Siia kuulus 9 väidet.

*Alkoholi juuakse sellepärast, et ka sõbrad joovad
Alkoholi juuakse sellepärast, et see teeb suhtlemise sõpradega lihtsamaks
Alkoholi juuakse sellepärast, et lapsevanemad tarbivad ise alkoholi
Alkoholi juuakse sellepärast, et alkohol teeb tuju paremaks
Alkoholi juuakse sellepärast, et midagi huvitavat ei ole nagunii teha
Alkoholi juuakse sellepärast, et purjus on lihtsalt põnev olla
Alkoholi juuakse sellepärast, et tunda ennast vabana
Alkoholi juuakse sellepärast, et unustada ebameeldivused
Alkoholi juuakse sellepärast, et suhted lapsevanematega on halvad*

Alkoholi mittetarbimise motiivid (NEGMOTT). Siia kuulus 5 väidet.

*Alkoholi ei jooda sellepärast, et siis tekivad konfliktid õpetajatega
Alkoholi ei jooda sellepärast, et siis tekivad konfliktid lapsevanematega
Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab õppimist segama
Alkoholi ei jooda sellepärast, et purjus peaga tehakse igasuguseid rumalusi
Alkoholi ei jooda sellepärast, et peale joomist on väga vastik olla*

Alkoholi tarbimise seotud väited. Esitati 8 väidet, milledele vastused näitasid, kuivõrd on vastajad teadlikud alkoholi tarbimisega seotud tagajärgedest.

*Alaealised ei saa poest alkoholi osta
Ühes viinapitsis on rohkem alkoholi kui 1 liitris õlles
Autot tohib juhtida peale seda, kui on möödas 1 tund alkoholi joomisest.
Kui juua alkoholi tühja kõhuga, siis jääb kiiremini purju kui täis kõhuga
Naised jäävad kiiremini purju kui mehed
Igal aastal sureb palju inimesi õnnetustesse, sest nad on olnud purjus
Peaaegu kõik noored tarbivad alkoholi
Kõige enam kahjustab organismi alkoholi tarbimine enne 21 eluaastat*

Alkoholi tarbimisega seotud informatsioon

Alkoholi tarbimise ja tagajärgede kohta saadava info allikate kohta esitati loetelu 15 allikast, millele vastati kas „jah“ või „ei“. Küsimuseks oli „*Millistest allikatest oled sa saanud endale huvitavat infot alkoholi tarbimise ja selle mõjude kohta?*“ ja allikate loetelu oli järgmine:

Õpetajalt
Politseitöötajalt
Ajalehtedest/ajakirjadest
Filmidest
Internetist
Sõpradelt
Oma vanematelt
Vendadelt/õdedelt
Usaldustelefonist
Arstilt
Raadiost/televisioonist
Facebook'ist
Sugulastelt
Klassikaaslastelt
Psühholoogilt

Vastaja alkoholi tarbimisega seotud küsimused

Alkoholi tarbimisega seotud küsimused olid järgmised:

Vanemate alkoholitarbimise kohta esitati küsimus „*Kas sinu kodus keegi tarbib alkoholi?*“ millele vastati „jah või „ei“.

Esmakordne alkoholi maitsmine/tarbimine. Vastaja alkoholitarbimise osas tehti vahet alkoholi maitsmise (mekkimise) ja tarbimise ehk ärajoomise osas. Küsiti „*Kas sa oled kordki oma elus alkoholi maitanud?*“ ja vanust „*Mis vanuses sa esimest korda alkoholset jooki maitasid?*“. Ärajoomise kohta küsiti „*Mis vanuses sa oma esimese alkoholse joogi ära jõid?*“.

Alkoholi esmakordse maitsmise/tarbimise koht. Alkoholi maitsmise või esmakordse ärajoomise kohta küsiti „*Kus sa seda tegid?*“ ja esitati loetelu kohtadest (8 kohta), millele vastati „jah“ või „ei“

Kodus, kui mu vanemad olid kodus
Kodus, kui mu vanemaid ei olnud kodus
Sõbra kodus
Väljas (näiteks pargis, tänaval)
Tantsuõhtul, diskol
Pidulikel üritustel (näiteks pulmad, sünnipäev)
Peol
Kuskil mujal

Alkoholi sagedane tarbimine. Selleks, et eristada üks kord maitanud/ärajoonud vastajaid ja neid, kes on alkoholi tarbitud rohkem kui üks kord, küsiti „*Kas sa oled rohkem kui 1 kord*

oma elus alkoholi tarbinud?“ Juhul kui sellele vastati jaatavalt, siis paluti edasi vastata ka viimasele küsimustiku osale, kus olid küsimused alkoholi tarbimise sageduse, vanemate suhtumise, tarbimise koha, tarbimise kaaslaste ja tarvitatava alkoholi tüübi kohta.

Alkoholi tarbimise sagedus. Sagedust mõõdeti küsimusega „*Kui tihti sa tavaliselt tarbid alkoholi?*“, vastusvariantideks: *peaaegu iga päev, paar korda nädala, kord nädalas, kord paari nädala jooksul, kord kuu, paar korda aastas.*

Alkoholi tarbimise sotsiaalne kontekst. Seda mõõdeti küsimusega „*Kellega koos sa tavaliselt tarbid alkoholi?*“ ning esitati loetelu, millele sai vastata kas „jah“ või „ei“. Loetelu oli järgmine:

Üksi

Koos oma poisi/tüdrukuga, kellega käin

Koos oma samasooliste sõpradega

Koos oma vastassooliste sõpradega

Koos poiste ja tüdrukute seltskonnaga

Koos oma vanematega

Koos oma vendade/õdedega

Koos teiste inimestega

Joogid, mida tarvitatakse. Seda mõõdeti küsimusega „*Millist alkoholi sa tarbid?*“ ning esitati loetelu, millele sai vastata kas „jah“ või „ei“. Loetelu oli järgmine:

Õlut

Siidrit

Veini

Kokteile alkoholiga

Viina

Teisi alkoholseid jooke

Alkoholi tarbimise koht. Mõõdeti samasuguse loeteluga, nagu alkoholi esimese maitsmise/tarbimise koha küsimuses. Küsimus, mida esitati, oli „*Kus sa tavaliselt alkoholi tarbid?*“. Loetelu kohtadest oli järgmine:

Kodus, kui mu vanemad olid kodus

Kodus, kui mu vanemaid ei olnud kodus

Sõbra kodus

Väljas (näiteks pargis, tänaval)

Tantsuõhtul, diskol

Pidulikel üritustel (näiteks pulmad, sünnipäev)

Peol

Kuskil mujal

Vanemate suhtumine lapse alkoholi tarbimisse. Vanemate suhtumist mõõdeti 4 väitega, millele sai vastata „jah“ või „ei“ variandiga. Küsimus, mida esitati, oli „*Kuidas sinu vanemad suhtuvad sellesse, et sa alkoholi tarbid?*“ ning väited ise olid järgmised:

Vanematele ei meeldi üldse see, et ma alkoholi tarbin
Vanemad ei suhtu sellesse kuidagi
Vanematele ei meeldi see, kui ma liiga palju alkoholi tarbin
Vanemad ei tea, et ma alkoholi tarbin

Purjus oleku sagedus. Viimane küsimus, mida esitati, oli „Mitu korda oled sa purjus olnud?“ Vastata sai variantidega: *mitte kunagi, üks kord, 2-5 korda, 6-10 korda, rohkem kui 10 korda, ma ei tea*. Selleks, et vastaja teaks, mida purjus olemise all mõelda, esitati kirjeldus: *Purjus olla tähendab seda, et : on tunne, et kaotad kontrolli enda üle, ei suuda selgelt rääkida, tunned ennast haigena, ei mäleta toimunut, ei saa sirgelt seista jne.*

Pilootuuringus ilmnis, et 11-12 aastaste valimis ei olnud vastajate arv alkoholi sagedase tarbimise mõttes piisav, mistõttu ei olnud ka võimalik analüüsida küsimustiku selle mooduli väidete ja küsimuste sobivust uuringuks.

Sotsiodemograafilised andmed

Küsimustiku täitajatelt küsiti sugu, vanust, emakeelt, vendade/õdede arvu ja kodus elavate inimeste arvu. Kuna vastajaid planeeriti testida kaks korda, siis küsiti ka vastaja ees- ja perenime.

Vastuste usaldusväärsuse kontroll

Alkoholiteemaliste uuringute üks suurimaid probleeme on vastuste usaldusväärsus. Seepärast kasutati pilootuuringus järelduste tõsikindluse analüüsiks spetsiaalseid viise. Vastuste usaldusväärsuse kontrollimiseks kasutatakse järgmisi meetodeid: a) puuduvate vastuste analüüs, b) samade vastajate kahe testimiskorra järel osade küsimuste (näit. alkoholi tarbimise sagedused, kohad, alkoholi alustamise vanus jne.) kokkulangevuse määra arvutamist; c) sarnasele küsimusele antud vastuste korrelatsiooni määra leidmine – küsimustikus oli kaks väidet „*Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab segama õppimist*“ ja „*Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab õppimist segama*“, milles oli muudetud kahe sõna järjestus lauses; d) vastused sotsiaalse ihaldatavuse väitele, mis mõõtis kalduvust esitada vastused sotsiaalselt soovitava viisil - analüüsiti väite „*Ma ei valeta mitte kunagi*“ vastuste korrelatsioone teiste vastustega. Antud kokkuvõttes esitatakse vaid mõned nimetatud analüüside tulemused.

Tabel 1

Küsimustiku skaalade ja väidete psühhomeetrilised näitajad

Skaala/väited	Väiteid	Vastajaid	Min	Maks	M	SD	Cronbach'i α
MC Ema Lähedus	6	91	14	30	23,9	3,66	,81
MI Ema Iseseisvus	6	91	11	28	19,2	3,57	,67
FC Isa Lähedus	6	87	14	30	24,1	3,70	,82
FI Isa Iseseisvus	6	87	14	28	20,8	3,74	,70

PC Lähedus	12	86	30	60	47,8	6,71	,88
PI Iseseisvus	12	86	26	54	39,8	6,40	,79
POSMOTT	9	91	9	37	24,8	6,75	,87
NEGMOTT	5	92	5	25	17,2	3,37	,74
POSSCH	5	91	10	25	19,9	3,52	,81
SELSAT	4	92	9	20	15,8	2,61	,66
REL	3	92	7	15	11,6	1,71	,43
NONCONF	3	92	4	15	9,4	1,92	,42
StressC	1	92	1	5	3,4	,96	
StressE	1	92	1	5	2,6	1,04	
COPEp	1	92	3	5	4,2	,67	
COPEe	1	92	1	5	3,0	,94	
SELFCONT	1	92	2	5	3,9	,77	

Märkus: M – keskmine, SD – standardhälve. Skaalade ja väidete lühendid tabelis on esitatud küsimustiku struktuuri kirjelduses.

TULEMUSED

Alkoholi tarbimise ulatus ja informatsiooni hankimine

Vanemate alkoholitarbimine. Küsimusele „*Kas sinu kodus keegi tarbib alkoholi?*“ antud vastused jagunesid järgmiselt: 85-st vastustest (9 jätsid vastamata) 77 olid jaatavad (90,6%), 8 olid eitavad (9,4%). See tähendab, et alkoholi tarbimine lastevanemate seas on valdav (hii-ruut (1, N = 85) = 56,01, $p < 0,01$). Küsimustik ei võimalda paraku vahet teha, kas tegemist on näiteks vähese koguse veini/õlle/viski tarbimise või suurte alkoholikoguste joomisega.

Alkoholi maitsmine. Küsimusele „*Kas sa oled kordki oma elus alkoholi maitsnud?*“ antud vastused jagunesid järgmiselt: 92-st vastusest (2 jätsid vastamata) 63 olid jaatavad (68,5%), 29 olid eitavad (31,5%). See tähendab, et alkoholi maitsnuid oli oluliselt rohkem kui mittemaitsnuid (hii-ruut (1, N = 92) = 12,57, $p < 0,01$). Kas eksisteerivad soolised erinevused poiste ja tüdrukute vahel? Sellele küsimusele annab vastuse Tabel 2. Tabel demonstreerib, et seost alkoholi maitsnute „jah“ ja „ei“ vastuste jaotuvuse sõltuvust soost statistiliselt usaldusväärselt ei ilmne.

Tabel 2

Alkoholi maitsmise vastuste jaotuvus sõltuvalt soost: risttabel

Sugu	Poisid	Kas sa oled kordki oma elus alkoholi maitsnud?		
		Jah	Ei	Kokku
		35 (74,5%)	12 (25,5%)	47 (51,1%)

Tüdrukud 28 (62,2%) 17 (37,8%) 45 (48,9%)

Kokku 63 (68,5%) 29 (31,5%) 92 (100%)

Märkus: Hii-ruut (1, N = 92) = 1,60, p = 0,21

Table 3 vaadeldakse vanemate alkoholitarbimise ja laste alkoholi maitstmise seost. Nagu selgub, ei ilmne statistiliselt usaldusväärset seost vanemate alkoholi tarbimise ja laste alkoholi maitstmise vahel.

Tabel 3

Laste alkoholi maitstmise vastuste jaotuvus sõltuvalt vanemate alkoholi tarbimisest: risttabel

		Kas sinu kodus keegi tarbib alkoholi?		
		Jah	Ei	Kokku
Kas sa oled kordki oma elus alkoholi maitsnud?	Jah	55 (93,2%)	4 (6,8%)	59 (69,4%)
	Ei	22 (84,6%)	4 (15,4%)	26 (30,6%)
Kokku		77 (90,6%)	8 (9,4%)	85 (100%)

Märkus: Hii-ruut (1, N = 85) = 1,57, p = 0,21

Vanus, mil esimest korda alkoholset jooki maitsti. Küsimusele „Mis vanuses sa esimest korda alkoholset jooki maitsesid?“ jagunesid vastused selliselt, et 60-st vastajast kõige rohkem - 21 vastajat - maitsesid alkoholset jooki 10 aastasena (35,0%) (vt. Tabel 4), hii-ruut (7, N = 60) = 32,00, p<0,01).

Tabel 4

Esmakordse alkoholse joogi maitstmise vanus

Vanus	Vastajat	% maitsnutest N = 60	% valimist N = 94
4	4	6,7	4,3
5	8	13,3	8,5
6	2	3,3	2,1
7	6	10,0	6,4
8	7	11,7	7,4
9	8	13,3	8,5

10	21	35,0	22,3
11	4	6,7	4,3

Esmakordse alkohoolse joogi maitsemise koht. Vastuseks küsimusele „Kus sa seda tegid?” vastati selliselt, et kõige sagedasemaks esmakordse alkoholi maitsemise kohaks on kodu vanemate juuresolekul (Tabel 5).

Tabel 5

Esmakordse alkohoolse joogi maitsemise koht

Koht	Vastused „jah“ N = 48	Kogu valimist N = 94
Kodus, kui mu vanemad olid kodus	36 (75,0%)	38,3 %
Kuskil mujal	15 (31,3%)	16,0 %
Pidulikel üritustel (näiteks pulmad, sünnipäev)	7 (14,6%)	7,4 %
Peol	2 (4,2%)	2,1 %
Kodus, kui mu vanemaid ei olnud kodus	2 (4,2%)	2,1 %
Sõbra kodus	0	
Väljas (näiteks pargis, tänaval)	0	
Tantsuõhtul, diskol	0	

Märkus: Vastanuid N = 48

Esimese alkohoolse joogi ärajoomise vanus. Alkohoolse joogi ärajoomise vanuse märkisid 6 vastajat (6,4% valimist) ja vanus jagunes järgmiselt: 2 vastajat märkisid vanuseks 7 aastat, 1 vastaja märkis vanuseks 8 aastat ja 3 vastajat märkisid vanuseks 10 aastat.

Rohkem kui üks kord alkoholi tarbinute arv. Küsimusele „Kas sa oled rohkem kui 1 kord oma elus alkoholi tarbinud?” jagunesid vastused järgmiselt: 53-st vastusest (41 jätsid vastamata) 40 olid eitavad (72,5%), 13 olid jaatavad (24,5%). See tähendab, et 13,8% kogu valimist oli rohkem kui 1 kord alkoholi tarbinud (hii-ruut (1, N = 53) = 13,76, p<0,01). Nendest 10 vastasid ka tarbimise sageduse küsimusele („Kui tihti sa tavaliselt tarbid alkoholi?”) – 9 vastajat vastasid „paar korda aastas“, 1 vastaja vastas „kord kuus“.

Purjus olemine. Küsimusele „Mitu korda oled sa purjus olnud?” ei vastanud jaatavalt keegi.

Alkoholi tarbimise ja selle mõjude kohta informatsiooni saamine. Alkoholi tarbimise kohta infoallikate jaotuvus näitab, et 11-12 aastastel tuleb põhiosa infost oma vanematelt, meediast ja õpetajatelt (vt. Tabel 6)

Tabel 6

Küsimusele „Millistest allikatest oled sa saanud endale huvitavat infot alkoholi tarbimise ja selle mõjude kohta?“ vastuste jaotuvus.

Allikas	Vastajaid	Jah	Jah %
Oma vanematelt	92	71	77,2*
Raadiost/televisioonist	91	67	73,6*
Filmidest	92	62	67,4*
Ajalehtedest/ajakirjadest	92	60	65,2*
Õpetajalt	92	55	59,8*
Internetist	92	43	46,7
Sugulastelt	91	36	39,6*
Sõpradelt	92	31	33,7*
Arstilt	91	31	34,1*
Klassikaaslastelt	91	31	34,1*
Politseitöötajalt	92	27	29,3*
Vendadelt/õdedelt	92	20	21,7*
Facebook'ist	91	11	12,1*
Psühholoogilt	91	10	11,0*
Usaldustelefonist	91	2	2,2*

Märkus: *Hii-ruut statistika, $p < 0,05$

Psühholoogiliste tegurite mõõtmistulemused ja alkoholi tarbimine

Vanemlike stiilide seos psühholoogilise konstruktiividega. Uurimistulemused näitavad, et läheduse aste omab tähtsust stressiga toimetulekus, suhete võrgustiku suuruses, enesega rahuolus ja positiivses suhtumises kooli (Tabel 7). Seejuures on tähelepanuväärne, et just isa läheduse aste (kuid mitte ema läheduse aste) seostub teadmisega alkoholi tarbimise negatiivsete tagajärgedest. Iseseisvuse toetamine vanemliku stiilina avaldub vaid stressiga toimetuleku probleemile suunatud oskustes.

Tabel 7

Ema, isa ja vanemate läheduse ning toetuse iseseisvumisele korrelatsioonid stressi, toimetulekuviiside, enesekontrolli, enesekindluse, enesega rahulolu, suhete võrgustiku suuruse, alkoholitarbimise motiivide ja suhtumisega kooli.

Skaalad ja üksikväärted	MC	MI	FC	FI	PC	PI
MC Ema Lähedus		,27**	,63**	-,01	,88**	,09
MI Ema Iseseisvus	,27**		,30**	,57**	,29**	,85**

±

FC Isa Lähedus	,63**	,30**		,23*	,91**	,29**
FI Isa Iseseisvus	-,01	,57**	,23*		,10	,90**
PC Vanemate Lähedus	,88**	,29**	,91**	,10		,20
PI Vanemate Iseseisvus	,09	,85**	,29**	,90**	,20	
StressC Mõnikord ei suuda ma oma tähelepanu koondada vajalikule ülesandele.	-,22*	,03	-,13	,18	-,17	,16
StressE Mul ei ole erilisi omadusi, mille pärast uhkust tunda.	-,03	,03	,16	,09	,10	,12
COPEp Kui mul tekivad probleemid, siis otsin neile ka lahendusi.	,32**	-,07	,37**	,21*	,40**	,08
COPEe Kui mul tekivad probleemid, siis püüan neid lihtsalt unustada.	,05	,09	,17	,10	,13	,11
SELFCONT Suudan oma emotsioone enamasti kontrolli all hoida.	,41**	-,06	,38**	-,07	,46**	-,09
POSMOTT Alkoholi tarbimise motiivid	,02	,08	-,03	,05	-,03	,04
NEGMOTT Alkoholi mittetarbimise motiivid	,08	,04	,23*	-,01	,21	,02
POSSCH Positiivne suhtumine kooli	,41**	,08	,32**	,04	,39**	,03
SELFSAT Rahulolu iseendaga	,51**	,09	,48**	-,14	,55**	-,06
REL Suhete võrgustik	,36**	,09	,46**	,00	,46**	,03
NONCONF Enesekindlus	,02	-,09	-,03	-,09	-,02	-,12

Märkus: mitteparameetriline korrelatsioon (Spearman), **p<0,01, *p<0,05

Psühholoogiliste konstruktide omavahelised korrelatsioonid. Tabelis 8 on esitatud psühholoogiliste konstruktide omavahelised korrelatsioonid, mille mustri kaudu on võimalik hinnata muuhulgas pilootuuringu adekvaatsust. Nii näiteks viitavad suhete võrgustiku suuruse korrelatsioonid toimetuleku viiside ja enesega rahuloluga sellele vanusele tüüpilisele mina-kontseptsioonile, milles esikohal on suhted. Seos stressi kognitiivse komponendi taseme ja oma kooli suhtumise vahel viitab samuti tuntud stressi ja keskkonnale antava hinnangu omavahelisele reeglile.

Tabel 8

Stressi, toimetulekuviiside, enesekontrolli, enesekindluse, enesega rahulolu, suhete võrgustiku suuruse, alkoholitarbimise motiivide ja suhtumise kooli omavahelised korrelatsioonid

Skaalad	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 StressC		-,10	,02	-,14	,30**	,12	,05	-,27*	-,17	,01	,13
2 StressE	-,10		,01	,08	-,07	-,10	-,04	,11	-,02	,01	-,12
3 COPEp	,02	,01		,38**	-,01	-,02	,15	,25*	,30**	,27*	,13
4 SELFCONT	-,14	,08	,38**		-,07	-,12	-,12	,17	,30**	,15	-,12
5 COPEe	,30**	-,07	-,014	-,07		-,11	,18	-,09	,19	,60**	,22*
6 POSMOTT	,12	-,10	-,02	-,12	-,11		,17	,11	-,16	-,16	,08
7 NEGMOTT	,05	-,04	,15	-,12	,18	,17		,08	-,06	,16	-,02
8 POSSCH	-,27*	,11	,25*	,17	-,09	,11	,08		,44**	,36**	-,10
9 SELFSAT	-,17	-,02	,30**	,30**	,19	-,16	-,06	,44**		,57**	,11
10 REL	,01	,01	,27*	,15	,60**	-,16	,16	,36**	,57**		,12
11 NONCONF	,13	-,12	,13	-,12	,22*	,08	-,02	-,10	,10	,12	

Märkus: mitteparameetriline korrelatsioon (Spearman), **p<0,01, *p<0,05.

Skaalade ja väidete lühendid: StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp – probleemile suunatud toimetulek, COPEe – põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT – enesekontroll, POSMOTT – alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT – alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH – positiivne suhtumine kooli, SELFSAT – rahulolu iseendaga, REL – suhete võrgustik, NONCONF – enesekindlus.

Alkoholi maitsnute ja mittemaitsnute gruppide erinevused. Tabelis 9 on esitatud tulemused kahe grupi – alkoholi maitsnute ja mittemaitsnute – võrdlemisest sõltumatute valimite t-testiga. Statistiliselt usaldusväärsed erinevused ilmnevad kahes teguris – alkoholi maitsnute grupp on keskmiselt rohkem nõus alkoholi tarbimise motivatsiooniga ja kasutavad vähem stressiga toimetulekus põgenemisele suunatud viise. Analüüs näitab, et keskmiste erinevuste puhul ilmnesid tendentsidena ka piiripealsed juhtumid ehk teisisõnu – usaldusnivoo valikuga $p=0,06$ või $p=0,07$ oleks saanud rääkida erinevuste statistilisest olemasolust. See viitab asjaolule, et valimit suurendades ilmneksid ka selgemalt statistilised erinevused.

Tabel 9

Psühholoogiliste tegurite alkoholi maitsnud ja mittemaitsnud gruppide keskmiste erinevused

Skaalad	Maitsnud	Vastajaid	Keskmine	Standardhälve
Ema Lähedus	Jah	62	23,5	3,93
	Ei	29	24,7	2,90
Ema Iseseisvus	Jah	62	19,3	3,65
	Ei	29	19,0	3,45
Isa Lähedus	Jah	60	23,6	3,83

	Ei	27	25,1	3,23
Isa Iseseisvus	Jah	60	20,6	3,87
	Ei	27	21,2	3,34
Lähedus	Jah	59	47,0	7,28
	Ei	27	49,6	4,92
Iseseisvus	Jah	59	39,8	6,52
	Ei	27	39,9	6,24
POSMOTT**	Jah	62	26,0	6,26
	Ei	29	22,1	7,08
NEGMOTT	Jah	63	17,0	3,30
	Ei	29	17,8	3,51
POSSCH	Jah	62	19,9	3,58
	Ei	29	20,0	3,43
SELFSAT	Jah	63	15,8	2,56
	Ei	29	15,8	2,50
REL	Jah	63	11,4	1,71
	Ei	29	11,9	1,68
NONCONF	Jah	63	9,4	1,49
	Ei	29	9,3	2,66
StressC	Jah	63	3,4	,95
	Ei	29	3,2	,99
StressE.	Jah	63	2,6	,98
	Ei	29	2,6	1,18
COPEp	Jah	63	4,2	,67
	Ei	29	4,0	,66
COPEe*	Jah	63	2,8	,89
	Ei	29	3,3	,97
SELFCONT	Jah	63	3,9	,75
	Ei	29	3,8	,82

Märkus: sõltumatute valimite t-test, **p<0,01, *p<0,05.

Skaalade ja väidete lühendid: Ema Lähedus – ema lähedus, Isa Lähedus – isa lähedus, Ema Iseseisvus – emapoolne iseseisvuse toetamine, Isa Iseseisvus – isapoolne iseseisvuse toetamine, Lähedus – vanamate lähedus, Iseseisvus – vanemate poolne iseseisvuse toetamine, StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp – probleemile suunatud toimetulek, COPEe – põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT – enesekontroll, POSMOTT – alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT – alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH – positiivne suhtumine kooli, SELFSAT – rahulolu iseendaga, REL – suhete võrgustik, NONCONF – enesekindlus.

Soolised erinevused. Psühholoogiliste konstruktide soolised erinevused (Tabel 10) demonstreerivad samuti reeglipärasust, mis kinnitab pilootuuringu korrektsust. Nimelt on tüdrukute lähedus oma vanematega reeglina kõrgem kui poistel, samas kui poistel on selles vanusevahemikus enesekindluse tase võrreldes tüdrukutega kõrgem. Nagu ka eelmise gruppide võrdlemise tulemused näitasid, ilmneseid siingi piiripealsed juhtumid, kus statistiliselt olulised erinevused gruppide vahel eksisteerisid vaid trendidena.

Tabel 10

Psühholoogiliste tegurite keskmiste soolised erinevused

Skaalad	Sugu	Vastajaid	Keskmine	Standardhälve
Ema Lähedus*	Mees	46	23,0	3,29
	Naine	45	24,9	3,80
Ema Iseseisvus	Mees	46	18,9	3,57
	Naine	45	19,5	3,58
Isa Lähedus*	Mees	46	23,2	3,57
	Naine	41	25,0	3,65
Isa Iseseisvus	Mees	46	20,2	3,45
	Naine	41	21,3	3,94
Lähedus*	Mees	45	46,1	6,15
	Naine	41	49,7	6,88
Iseseisvus	Mees	45	39,1	5,98
	Naine	41	40,6	6,82
POSMOTT	Mees	46	24,6	6,38
	Naine	45	24,9	7,17
NEGMOTT	Mees	47	17,3	3,66
	Naine	45	17,1	3,08
POSSCH**	Mees	46	18,8	3,76
	Naine	45	21,1	2,85
SELFSAT	Mees	47	15,4	2,59
	Naine	45	16,2	2,60
REL	Mees	47	11,3	1,80
	Naine	45	11,9	1,55
NONCONF*	Mees	47	9,8	1,65
	Naine	45	8,9	2,09
StressC	Mees	47	3,5	,80
	Naine	45	3,2	1,09
StressE	Mees	47	2,5	,98
	Naine	45	2,7	1,10
COPEp	Mees	47	4,2	,63
	Naine	45	4,2	,72
COPEe	Mees	47	3,1	,90
	Naine	45	2,9	,98
SELFCONT	Mees	47	3,7	,71
	Naine	45	4,0	,81

Märkus: sõltumatute valimite t-test, **p<0,01, *p<0,05.

Skaalade ja väidete lühendid: Ema Lähedus – ema lähedus, Isa Lähedus – isa lähedus, Ema Iseseisvus – emapoolne iseseisvuse toetamine, Isa Iseseisvus – isapoolne iseseisvuse toetamine, Lähedus – vanamate lähedus, Iseseisvus – vanemate poolne iseseisvuse toetamine, StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp – probleemile suunatud toimetulek, COPEe – põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT – enesekontroll, POSMOTT – alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT – alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH – positiivne suhtumine kooli, SELFSAT – rahulolu iseendaga, REL – suhete võrgustik, NONCONF – enesekindlus.

Programmi mõju kirjeldamine

Andmete variatiivsusest tulenevalt ei andnud efekti kindlakstegemiseks tavaliselt kasutatav andmeanalüüsi protseduur (dispersioonanalüüs koos kovariatsioonide analüüsiga) statistiliselt interpreteeritavaid tulemusi, mistõttu tuli kasutada analüüsiks järgmist meetodit: a) testgrupi tulemuste võrdlus (kahe testimiskorra vastuste keskmiste võrdlus), b) testgrupi esimese testimiskorra ja kontrollgrupi tulemuste võrdlus; c) testgrupi teise testimiskorra ja kontrollgrupi tulemuste võrdlus. Probleemiks sellise analüüsi korral on teatud vastusoluliste tulemuste saamine, kuna kasutatakse erinevaid keskmiste võrdluste meetodeid ja ei võeta arvesse teatud statistilisi reegleid ajafaktori arvestamisel.

Testgrupi „enne-pärast“ testimiste tulemused

Pilootuuringu põhiküsimusele – kas efekt eksisteerib ja kui jah, siis milles, saame anda hinnangu alljärgnevalt.

Vaatleme kõigepealt testgrupi kahe testimiskorra skaalade ja alkoholi tarbimisega seotud väidete keskmisi (Tabel 11 ja Tabel 12). Nende võrdlemine näitab, et statistiliselt olulised muutused ilmnevad neljal skaalal: stressiga toimetuleku põgenemisele suunatud stiili tase väheneb, enesega rahulolu suureneb, teadmine alkoholi tarbimise ja mittetarbimise motiividest suureneb. On tähelepanuväärne, et alkoholi tarbimise ja mittetarbimise motiivide skaalade keskmised on mõlemad kasvanud. Juhul kui tegemist oleks suhtumise muutumisega alkoholi, siis oleks muutunud kas üks või teine keskmine, kuid mitte mõlemad korraga kas suuremaks/väiksemaks. On ülimalt vähetõenäoline, et vastajad omaksid üheaegselt nii positiivset kui ka negatiivset suhtumist alkoholi tarbimisse. Kaheksast alkoholi tarbimisega seotud väitest kuue puhul toimus muutus suunas, mis näitab, et vastajate teadmised alkoholi tarbimise mõjudest on oluliselt tõsikindlamateks muutunud. Üldistavalt saabki väita, et peale mõjutusprotseduuri muutus kõrgemaks enesehinnang ning suurenesid teadmised alkoholi tarbimise motiivide ja mõjude kohta.

Tabel 11

Testgrupi skaalade keskmised esimesel ja teisel testimiskorral ning keskmiste erinevused. Indeksiga 1 on tähistatud esimese testimiskorra tulemused, indeksiga 2 on tähistatud teise testimiskorra tulemused.

Skaalad	M	N	SD
Ema Lähedus1	24,2	40	3,64
Ema Lähedus2	24,0	40	4,31
Ema Iseseisvus1	18,8	40	3,48
Ema Iseseisvus2	18,2	40	3,53
Isa Lähedus1	24,1	39	3,88
Isa Lähedus2	23,3	39	4,81
Isa Iseseisvus1	20,3	39	4,02
Isa Iseseisvus2	20,1	39	3,96
Lähedus1	48,2	38	7,10
Lähedus2	47,3	38	8,47
Iseseisvus1	39,2	38	6,65
Iseseisvus2	38,5	38	6,81
StressC1 .	3,4	41	1,00
StressC2	3,4	41	1,00
StressE1	2,6	41	1,12
StressE2	2,6	41	1,32
COPEp1	4,2	41	,66
COPEp2	4,2	41	,75
SELFCONT1	3,9	41	,79
SELFCONT2	3,9	41	,88
COPEe1 *	2,9	41	,93
COPEe2	2,5	41	1,05
POSMOTT1**	24,9	41	6,57
POSMOTT2	28,8	41	6,81
NEGMOTT1*	17,0	38	3,69
NEGMOTT2	18,5	38	3,18
POSSCH1	19,1	41	3,49
POSSCH2	19,5	41	3,48
SELF SAT1*	15,2	41	2,82
SELF SAT2	15,9	41	3,16
REL1	12,1	41	1,86
REL2	11,8	41	2,05
NONCONF1	9,6	41	1,76
NONCONF2	9,9	41	1,95

Märkus: sõltuvate valimite t-test , **p<0,01, *p<0,05, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv. Skaalade ja väidete lühendid: Ema Lähedus – ema lähedus , Isa Lähedus – isa lähedus, Ema Iseseisvus - emapoolne iseseisvuse toetamine, Isa Iseseisvus – isapoolne iseseisvuse toetamine, Lähedus – vanamate lähedus, Iseseisvus – vanemate poolne iseseisvuse toetamine, StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp - probleemile suunatud toimetulek, COPEe - põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT - enesekontroll, POSMOTT - alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT - alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH - positiivne suhtumine kooli, SELFSAT - rahulolu iseendaga, REL - suhete võrgustik, NONCONF – enesekindlus.

Tabel 12

Alkoholi kohta esitatud väidetele antud hinnangute keskmised esimesel ja teisel testimiskorral. Indeksiga 1 on tähistatud esimese testimiskorra tulemused, indeksiga 2 on tähistatud teise testimiskorra tulemused.

Väited	M	N	SD
--------	---	---	----

Av11 Alaealised ei saa poest alkoholi osta*	4,24	41	1,14
Av12	4,63	41	,73
Av21 Ühes viinapitsis on rohkem alkoholi kui 1 liitris õlles **	3,49	41	,71
Av22	2,63	41	1,22
Av31 Autot tohib juhtida peale seda, kui on möödas 1 tund alkoholi joomisest. **	2,41	41	1,05
Av32	1,39	41	,49
Av41 Kui juua alkoholi tühja kõhuga, siis jääb kiiremini purju kui täis kõhuga **	3,45	40	,75
Av42	4,05	40	,93
Av51 Naised jäävad kiiremini purju kui mehed**	2,98	40	,62
Av52	4,47	40	,93
Av61 Igal aastal sureb palju inimesi õnnetustesse, sest nad on olnud purjus	4,39	41	,74
Av62	4,46	41	,84
Av71 Peaaegu kõik noored tarbivad alkoholi	2,83	41	1,07
Av72	3,02	41	,94
Av81 Kõige enam kahjustab organismi alkoholi tarbimine enne 21 eluaastat *	4,22	41	,82
Av82	4,54	41	,60

Märkus: sõltuvate valimite t-test, **p<0,01, *p<0,05, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv.

Testgrupi ja kontrollgrupi esimese testimiskorra tulemuste võrdlus

Vaatleme, milles olid erinevused testgrupil ja kontrollgrupil esimesel testimiskorral. Tabel 13 ja Tabel 14 demonstreerivad saadud tulemusi. Testgrupp ja kontrollgrupp erinesid omavahel esimesel testimiskorral vaid suhtumisega oma kooli - kontrollgrupp suhtus positiivsemalt oma kooli kui testgrupp. See aga tähendab, et mõlema kooli õpilased ei erinenud üheski psühholoogilises dimensioonis. Teadmistes alkoholiga tarbimise kohta ilmnis kaks erinevust, seejuures olid kontrollgruppi teadmised nõrgemad kui testgrupi teadmised. Seega oli teadmiste tase kontrollgrupiga võrreldes sama või testgrupil isegi parem.

Tabel 13

Testgrupi ja kontrollgrupi skaalade keskmiste võrdlus esimesel testimisel.

Skaala	Grupp	N	M	SD
Ema Lähedus1	T	40	24,2	3,64
	K	45	23,8	3,50
Ema Iseseisvus1	T	40	18,8	3,47
	K	45	19,5	3,71
Isa Lähedus1	T	39	24,1	3,88
	K	42	24,1	3,26
Isa Iseseisvus1	T	39	20,3	4,02
	K	42	21,1	3,52
Lähedus1	T	38	48,2	7,10
	K	42	47,6	5,79
Iseseisvus1	T	38	39,2	6,66
	K	42	40,3	6,39
StressC1	T	41	3,4	1,00
	K	45	3,4	,96
StressE1	T	41	2,6	1,12

	K	45	2,6	1,01
COPEp1	T	41	4,2	,66
	K	45	4,1	,65
SELFCONT1	T	41	3,9	,79
	K	45	3,8	,71
COPEe1.	T	41	2,9	,93
	K	45	3,1	,92
POSMOTT1	T	41	24,9	6,57
	K	45	24,3	6,82
NEGMOTT1	T	38	17,0	3,69
	K	45	17,6	3,08
POSSCH1*	T	41	19,1	3,49
	K	45	20,6	2,97
SELSAT1	T	41	15,2	2,82
	K	45	16,0	2,36
REL1	T	41	12,1	1,86
	K	45	12,2	1,67
NONCONF1	T	41	9,6	1,76
	K	45	9,3	2,12

Märkus: sõltumatute valimite t-test , * $p < 0,05$, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv, T – testgrupp, K – kontrollgrupp. Skaalade ja väidete lühendid: Ema Lähedus – ema lähedus , Isa Lähedus – isa lähedus, Ema Iseseisvus - emapoolne iseseisvuse toetamine, Isa Iseseisvus – isapoolne iseseisvuse toetamine, Lähedus – vanamate lähedus, Iseseisvus – vanemate poolne iseseisvuse toetamine, StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp - probleemile suunatud toimetulek, COPEe - põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT - enesekontroll, POSMOTT - alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT - alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH - positiivne suhtumine kooli, SELFSAT - rahulolu iseendaga, REL - suhete võrgustik, NONCONF –enesekindlus

Tabel 14

Alkoholi tarbimise väidetele antud hinnangute keskmised esimesel testimiskorral testgrupil ja kontrollgrupil

Väited	Grupp	N	M	SD
Av11 Alaealised ei saa poest alkoholi osta	T	41	4,2	1,14
	K	45	4,6	,99
Av11 Ühes viinapitsis on rohkem alkoholi kui 1 liitris õlles	T	41	3,5	,71
	K	45	3,2	,93
Av11 Autot tohib juhtida peale seda, kui on möödas 1 tund alkoholi joomisest.	T	41	2,4	1,05
	K	45	2,1	1,01
Av11 Kui juua alkoholi tühja kõhuga, siis jääb kiiremini purju kui täis kõhuga**	T	40	3,5	,75
	K	45	3,0	,72
Av11 Naised jäävad kiiremini purju kui mehed	T	40	3,0	,62
	K	45	2,8	,54
Av11 Igal aastal sureb palju inimesi õnnetustesse, sest nad on olnud purjus	T	41	4,4	,74
	K	45	4,6	,61
Av11 Peaaegu kõik noored tarbivad alkoholi	T	41	2,8	1,07
	K	45	2,8	,90
Av11 Kõige enam kahjustab organismi alkoholi tarbimine enne 21 eluaastat*	T	41	4,2	,82
	K	45	3,8	,81

Märkus: sõltumatute valimite t-test, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv, T – testgrupp, K - kontrollgrupp

Testgrupi teise testimiskorra ja kontrollgrupi esimese testimiskorra keskmiste võrdlus

Vaatleme, milles olid erinevused testgrupi teise testimise ja kontrollgrupi esimese testimiskorra vahel. Koos testgrupi muutuste tulemustega annavad just need tulemused lõpliku vastuse muutuste olemasolu kohta. Tabel 15 ja Tabel 16 demonstreerivad saadud tulemusi. Testgrupi teisel testimisel ja kontrollgrupi esimesel testimisel saadud tulemused erinesid omavahel järgmiselt: erines suhtumine oma kooli ja probleemile orienteeritud toimetulekustiili tase. Teadmistes alkoholi tarbimise tagajärgede kohta ilmnes 4-s väites kaheksast statistiliselt usaldusväärne erinevus – testgrupi vastused väidetele olid adekvaatsemad kui kontrollgrupil.

Tabel 15

Testgrupi teise testimiskorra ja kontrollgrupi esimese testimiskorra t skaalade keskmiste võrdlus

Skaalad	Grupp	N	M	SD
Ema Lähedus12	T	40	24,0	4,31
	K	45	23,8	3,50
Ema Iseseisvus12	T	40	18,2	3,53
	K	45	19,5	3,71
Isa Lähedus12	T	39	23,3	4,81
	K	42	24,1	3,26
Isa Iseseisvus12	T	39	20,1	3,96
	K	42	21,1	3,55
Lähedus12	T	38	47,3	8,47
	K	42	47,6	5,79
Iseseisvus12	T	38	38,5	6,81
	K	42	40,3	6,39
StressC12	T	41	3,4	1,00
	K	45	3,4	,96
StressE12	T	41	2,6	1,32
	K	45	2,6	1,01
COPEp12**	T	41	4,2	,75
	K	45	4,1	,65
SELFCONT12	T	41	3,9	,88
	K	45	3,8	,71
COPEe12	T	41	2,5	1,05
	K	45	3,1	,92
POSMOTT12	T	41	24,9	6,57
	K	45	24,3	6,82
NEGMOTT12	T	38	17,0	3,69
	K	45	17,6	3,08
POSSCH12*	T	41	19,1	3,49
	K	45	20,6	2,97
SELFSAT12	T	41	15,2	2,82
	K	45	16,0	2,36
REL12	T	41	12,1	1,86
	K	45	12,1	1,67
NONCONF12	T	41	9,6	1,76
	K	45	9,3	2,12

Märkus: sõltumatute valimite t-test , **p<0,01, *p<0,05, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv, T – testgrupp, K – kontrollgrupp. Skaalade ja väidete lühendid: Ema Lähedus – ema lähedus, Isa Lähedus – isa lähedus, Ema Iseseisvus – emapoolne iseseisvuse toetamine, Isa Iseseisvus – isapoolne iseseisvuse toetamine, Lähedus – vanamate lähedus, Iseseisvus – vanemate poolne iseseisvuse toetamine, StressC – stressi kognitiivne komponent, StressE – stressi emotsionaalne komponent, COPEp – probleemile suunatud toimetulek, COPEe – põgenemisele suunatud toimetulek, SELFCONT – enesekontroll, POSMOTT – alkoholi tarbimise motiivid, NEGMOTT – alkoholi mittetarbimise motiivid, POSSCH – positiivne suhtumine kooli, SELFSAT – rahulolu iseendaga, REL – suhete võrgustik, NONCONF – enesekindlus

Tabel 16

Alkoholi tarbimise väidetele antud hinnangute keskmised testgrupi teisel testimisel ja kontrollgrupi esimesel testimisel

Skaalad	Grupp	N	M	SD
Av12 Alaealised ei saa poest alkoholi osta	T	41	4,6	,73
	K	45	4,6	,99
Av12 Ühes viinapitsis on rohkem alkoholi kui 1 liitris õlles*	T	41	2,6	1,22
	K	45	3,2	,92
Av12 Autot tohib juhtida peale seda, kui on möödas 1 tund alkoholi joomisest.	T	41	1,9	,97
	K	45	2,1	1,01
Av12 Kui juua alkoholi tühja kõhuga, siis jääb kiiremini purju kui täis kõhuga**	T	41	4,0	,94
	K	45	3,0	,72
Av12 Naised jäävad kiiremini purju kui mehed**	T	41	4,4	,95
	K	45	2,8	,54
Av12 Igal aastal sureb palju inimesi õnnetustesse, sest nad on olnud purjus	T	41	4,5	,84
	K	45	4,6	,61
Av12 Peaaegu kõik noored tarbivad alkoholi	T	41	3,0	,94
	K	45	2,8	,90
Av12 Kõige enam kahjustab organismi alkoholi tarbimine enne 21 eluaastat**	T	41	4,5	,60
	K	45	3,8	,81

Märkus: sõltumatute valimite t-test, **p<0,01, *p<0,05, M – keskmine, SD – standardhälve, N – vastajate arv, T – testgrupp, K - kontrollgrupp

KOKKUVÕTE

Pilootuuringu põhitulemuseks on programmi mõju demonstreerimine – programmi mõjul suurenevad teadmised alkoholi tarbimisega seotud tagajärgede kohta.

Pilootuuring põhiprobleemiks on „müra“, mis ei lase kasutada efektiivseid meetodeid efekti kindlakstegemisel. Milline on võimaliku kontrollimatu faktori osakaal antud töös? Kontrollimatu faktori mõju hindamiseks on mõistlik vaadata kahte vastuste püsivuse näitu: vastuste korrelatsiooni küsimustiku kahele sarnasele väitele ja kahe testimiskorra tulemusel saadud samade skaalade omavahelisi korrelatsioone. Küsimustikus oli sarnaste väidete paar „Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab segama õppimist“ ja „Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab õppimist segama“, mille omavaheline korrelatsioon oli $r = 0,68$ (N

= 94). See viitab asjaolule, et küsimustiku täitmisel on tegemist kuni ca 46% ulatuses „müraga“. Testigrupi (N = 41) vastajate kahekordsel testimisel saadud samade skaalade vaheliste korrelatsioonide suurusjärgude näideteks on järgmised korrelatsioonid: Läheduse skaala $r = 0,77$, Iseseisvuse skaala $r = 0,70$, POSSCH skaala $r = 0,81$, SELFSAT skaala $r = 0,83$, REL skaala $r = 0,67$. See viitab justkui asjaolule, et vastuste muster ei ole ajas püsiv ja väljendub lisaks mittelineaarsetes muutustes. Tulemustest lähtudes võib esitada järgmised neli soovitus:

Esimene soovitus. Vähemalt kaks korda tuleks suurendada nii testgruppi kui ka kontrollgruppi, sellele tuleks teostada vastuste detailne analüüs eesmärgiga eemaldada valimist vastajad, kellele vastused ei ole usaldusväärsed.

Teine soovitus. Küsimustikus kasutatakse mõistet „alkoholi tarbima“, mis vajab täpsustamist sisu mõttes – mida selle all mõeldakse. Vastustest alkoholi tarbimise sageduse, tarbimise koha jms. osas ei ole üheselt aru saadav, kas vastus on antud maitsemise või teatud koguse alkoholi ärajoomise kohta.

Kolmas soovitus. Eelnevast tuleneb vajadus küsimustikus selgemini eristada alkoholi maitsemist kirjeldav moodul alkoholi tarbimise moodulist.

Neljas soovitus. Küsimustikus kasutatavad väidete kogumid ja küsimused ei vaja muutmist. Analüüsi huvides võib osutada hiljem vajalikuks väited uuesti suuremateks ühikuteks (skaaladeks) grupeerida, seejuures ei pruugi parim komplekt väiteid tulla samasugune kui pilootuuringus. Skaalade koostamine on aga vajalik, sest mida suuremaid sisemiselt homogeenseid väidete gruppe õnnestub leida, seda selgemini ilmnevad statistiliselt argumenteeritud tulemused.

LISA

Alkoholiga seotud hoiakute küsimustik

Tallinna Ülikooli Psühholoogia Instituut viib läbi uuringut suhtumisest alkoholi tarbimisse noorte seas. Küsimustik koosneb kolmest osast. Esimeses osas on küsimused sinu ja sinu suhete kohta oma vanematega, teises osas sinu suhtumiste kohta alkoholi tarbimisse ning suhtlemisse sõpradega, ja kolmandas osas on küsimused alkoholi maitsemise ja tarbimise kohta.

Küsimustiku täitmine toimub kaks korda. Esimest korda aprillis ja teine kord – juunikuul alguses. Selleks, et teada, kes on vastanud esimest ja teist korda, on vajalik meil teada ka sinu nime. Küsimustiku tulemusi näevad ainult psühholoogid, kes tulemusi analüüsivad ja seejuures tulemused ise võetakse kokku nii, et vaadeldakse kõikide vastajate keskmisi vastuseid. Seejuures ei saa mitte keegi teine (õpetajad, vanemad) teada, kes ja kuidas vastab.

Püüa vastata võimalikult ausalt kõikidele küsimustele, sest sellest sõltuvad ka uuringu tulemused.

Tallinna Ülikooli Psühholoogia Instituut

Sinu nimi: _____ (kirjuta trükitähtedega)

Sinu kool: _____ (kirjuta trükitähtedega)

Sinu klass: _____ (kirjuta trükitähtedega)

Küsimustiku täitmise (päev)(kuu)aasta (kirjuta number)

Kas oled: *poiss* *tüdruk*? (tõmba joon alla)

Millal oled sa sündinud? (päev) (kuu)aasta
(kirjuta number)

Mitu venda ja õde sul on? õde ja venda (kirjuta number)

Mitu inimest elab sinu kodus? Lisaks minule veel inimest (kirjuta number)

Sinu emakeel on: eesti keel vene keel muu (tõmba joon alla)

Sina ja sinu kodu

Suhted ema ja isaga

Alljärgnevad 24 lauset kirjeldavad seda, millised on sinu ning sinu vanemate omavahelised suhted. Loe iga lause läbi ja tõmba lause taga olevale ühele numbrile ring ümber. Iga number tähistab seda, kui õige või vale see lause Sinu arvates on. Nii näiteks tähendab **1** seda, et lause on täiesti vale ja **5** seda, et lause on täiesti õige. Kui lause on enam-vähem õige, siis tõmba ring ümber **4**-le, kui enam-vähem vale - siis **2**-le. Kui aga on nii, et Sa ei oska täpselt öelda, kas lause on õige või vale, siis tõmba ring ümber numbrile **3**.

Kui sa elad praegu ühe vanemaga, siis jäta lihtsalt täitmata see osa, mis on seotud teise vanemaga, kellega sa koos ei ela.

1 - täiesti vale

2 - vale

3 - raske öelda

4 - õige

5 - täiesti õige

1. Ema räägib minuga alati sõbralikult.	1	2	3	4	5
2. Ema aitab mind alati kui seda vajan.	1	2	3	4	5
3. Ema lubab mul alati ise otsustada, mis kell ma koju tulen.	1	2	3	4	5
4. Ema lubab mind kodust välja nii palju kui ise tahan.	1	2	3	4	5
5. Ema on alati hell minu vastu.	1	2	3	4	5
6. Emale meeldib see, kui käitun iseseisvalt.	1	2	3	4	5
7. Ema lubab mul riietuda nii, nagu mulle meeldib.	1	2	3	4	5
8. Ema oskab mind rahustada, kui olen endast väljas.	1	2	3	4	5
9. Ema lubab mul teha seda, mida ise tahan.	1	2	3	4	5
10. Ema mõistab mind alati.	1	2	3	4	5
11. Emal on minu jaoks alati aega.	1	2	3	4	5
12. Ema lubab mul alati ise otsustada, kellega ma sõprust pean.	1	2	3	4	5
13. Isa räägib minuga alati sõbralikult.	1	2	3	4	5
14. Isa aitab mind alati kui seda vajan.	1	2	3	4	5
15. Isa lubab mul alati ise otsustada, mis kell ma koju tulen.	1	2	3	4	5
16. Isa lubab mind kodust välja nii palju kui ise tahan.	1	2	3	4	5
17. Isa on alati hell minu vastu.	1	2	3	4	5
18. Isale meeldib see, kui käitun iseseisvalt.	1	2	3	4	5
19. Isa lubab mul riietuda nii, nagu mulle meeldib.	1	2	3	4	5
20. Isa oskab mind rahustada, kui olen endast väljas.	1	2	3	4	5
21. Isa lubab mul teha seda, mida ise tahan.	1	2	3	4	5
22. Isa mõistab mind alati.	1	2	3	4	5
23. Isal on minu jaoks alati aega.	1	2	3	4	5

24. Isa lubab mul alati ise otsustada, kellega ma sõprust pean.	1	2	3	4	5
---	----------	----------	----------	----------	----------

Alljärgnevad laused käivad õppimise kohta. Loe iga lause läbi ja tõmba lause taga olevale ühele numbrile ring ümber. Number tähistab seda, kui õige või vale see lause Sinu arvates on.

1 - täiesti vale 2 - vale 3 - raske öelda 4 - õige 5 - täiesti õige

Mulle meeldib koolis käia	1	2	3	4	5
Teen alati koolist antud ülesanded kodus korralikult ära	1	2	3	4	5
Koolitunnis pingsalt töötamine on oluline.	1	2	3	4	5
Olen koolis korraliku käitumisega õpilane	1	2	3	4	5
Mulle meeldib õppida	1	2	3	4	5
Tunnis õppimine on tegelikult aja raiskamine.	1	2	3	4	5
Mõnikord jään koolitundidesse hiljaks.	1	2	3	4	5
Mõnikord olen koolist või tunnist tahlilikult puudunud.	1	2	3	4	5

Alljärgnevad laused käivad sinu enda kohta. Loe iga lause läbi ja tõmba lause taga olevale ühele numbrile ring ümber. Number tähistab seda, kui õige või vale see lause Sinu arvates on.

1 - täiesti vale 2 - vale 3 - raske öelda 4 - õige 5 - täiesti õige

Olen oma eluga rahul.	1	2	3	4	5
Olen tihti kurvameelne.	1	2	3	4	5
Mu tervis on suurepärane.	1	2	3	4	5
Kui mul on mure, siis saan sellest alati kellelegi rääkida.	1	2	3	4	5
Olen enesekindel inimene.	1	2	3	4	5
Mõnikord ei suuda ma oma tähelepanu koondada vajalikule ülesandele.	1	2	3	4	5
Mul on palju sõpru.	1	2	3	4	5
Ütlen oma arvamuse välja ka siis kui see ei pruugi teistele meeldida.	1	2	3	4	5
Mulle ei lähe eriti korda see, mida teised minust arvavad.	1	2	3	4	5
Kui ma ei ole teistega nõus, siis seda ma ka ütlen.	1	2	3	4	5
Mul ei ole erilisi omadusi, mille pärast uhkust tunda.	1	2	3	4	5
Kui mul tekivad probleemid, siis otsin neile ka lahendusi.	1	2	3	4	5
Suudan oma emotsioone enamasti kontrolli all hoida.	1	2	3	4	5
Kui mul tekivad probleemid, siis püüan neid lihtsalt unustada.	1	2	3	4	5
Enne kui ma midagi otsustan küsin nõu oma sõpradelt.	1	2	3	4	5
Ma ei valeta mitte kunagi.	1	2	3	4	5

Kui palju raamatuid on sinu kodus? (Tõmba ühele variandile joon alla)

Ei ole ühtegi

Umbes kuni 10 raamatut

Umbes 11-50 raamatut

Umbes 51-100 raamatut

Umbes 101-200 raamatut

Üle 200 raamatu

Suhtumine alkoholi

Kas sinu kodus keegi tarbib alkoholi? *Jah* *Ei* (Tõmba ühele variandile ring ümber)

Millistest allikatest oled sa saanud endale huvitavat infot alkoholi tarbimise ja selle mõjude kohta? (Tõmba iga allika taga olevale ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Õpetajalt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Politseitöötajalt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Ajalehtedest/ajakirjadest	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Filmidest	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Internetist	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Sõpradelt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Oma vanematelt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Vendadelt/õdedelt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Usaldustelefonist	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Arstilt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Raadiost/televisioonist	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Facebook'ist	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Sugulastelt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Klassikaaslastelt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Psühholoogilt	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>

Kas alljärgnevad laused on sinu arvates õiged või valed? Loe iga lause läbi ja tõmba lause taga olevale ühele numbrile ring ümber. Number tähistab seda, kui õige või vale see lause sinu arvates on.

1 - täiesti vale 2 - vale 3 - raske öelda 4 - õige 5 - täiesti õige

Alaealised ei saa poest alkoholi osta	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Ühes viinapitsis on rohkem alkoholi kui 1 liitris õlles	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Autot tohib juhtida peale seda, kui on möödas 1 tund alkoholi joomisest.	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Kui juua alkoholi tühja kõhuga, siis jääb kiiremini purju kui täis kõhuga	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Naised jäävad kiiremini purju kui mehed	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Igal aastal sureb palju inimesi õnnetustesse, sest nad on olnud purjus	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Peaaegu kõik noored tarbivad alkoholi	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Kõige enam kahjustab organismi alkoholi tarbimine enne 21 eluaastat	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

Millised on need põhjused, miks noored inimesed tarbivad või ei tarbi alkoholi? Loe iga lause läbi ja tõmba lause taga olevale ühele numbrile ring ümber. Number tähistab seda, kui õige või vale see lause sinu arvates on

1 - täiesti vale

2 - vale

3 - raske öelda

4 - õige

5 - täiesti õige

Alkoholi juuakse sellepärast, et ka sõbrad joovad	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et see on ohtlik tervisele	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et alkoholi on liiga keeruline kätte saada	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et see teeb suhtlemise sõpradega lihtsamaks	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et lapsevanemad tarbivad ise alkoholi	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et alkohol teeb tuju paremaks	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et siis tekivad konfliktid õpetajatega	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et midagi huvitavat ei ole nagunii teha	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et purjus on lihtsalt põnev olla	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et tunda ennast vabana	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et siis tekivad konfliktid lapsevanematega	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et unustada ebaameeldivused	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et see ei tee midagi halba	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab segama õppimist	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et suhted lapsevanematega on halvad	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et usk ei luba alkoholi tarbida	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et see hakkab õppimist segama	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse sellepärast, et see tõstab enesehinnangut	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et purjus peaga tehakse igasuguseid rumalusi	1	2	3	4	5
Alkoholi ei jooda sellepärast, et peale joomist on väga vastik olla	1	2	3	4	5
Alkoholi juuakse lihtsalt uudishimust	1	2	3	4	5

Alkoholi tarbimine

Kas sa oled kordki oma elus alkoholi maitanud? *Jah Ei* (Tõmba ühele variandile joon alla)

Kui sa ei ole kordagi alkoholi maitanud, siis ära enam edasi küsimustikku täida. Kui aga oled alkoholi kordki maitanud, siis jätkka küsimustiku täitmist

Mis vanuses sa esimest korda alkoholset jooki maitasid?

Olin aastat vana (kirjuta number)

Mis vanuses sa oma esimese alkoholse joogi ära jõid?

Olin aastat vana (kirjuta number)

Kus sa seda tegid? (Tõmba igas reas ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Kodus, kui mu vanemad olid kodus	<i>Jah Ei</i>
Kodus, kui mu vanemaid ei olnud kodus	<i>Jah Ei</i>
Sõbra kodus	<i>Jah Ei</i>
Väljas (näiteks pargis, tänaval)	<i>Jah Ei</i>
Tantsuõhtul, diskol	<i>Jah Ei</i>
Pidulikel üritustel (näiteks pulmad, sünnipäev)	<i>Jah Ei</i>
Peol	<i>Jah Ei</i>
Kuskil mujal	<i>Jah Ei</i>

Kas sa oled rohkem kui 1 kord oma elus alkoholi tarbinud? *Jah Ei* (Tõmba ühele variandile joon alla)

Kui sa oled üks kord alkoholi tarbinud, siis ära enam edasi küsimustikku täida. Kui aga oled alkoholi rohkem kui üks kord tarbinud, siis jätkka küsimustiku täitmist

Kui tihti sa tavaliselt tarbid alkoholi? (Tõmba ühele variandile joon alla)

Peaaegu iga päev

Paar korda nädalas

Kord nädalas

Kord paari nädala jooksul

Kord kuus

Paar korda aastas

Kellega koos sa tavaliselt tarbid alkoholi? (Tõmba igas reas ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Üksi	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos oma poisi/tüdrukuga, kellega käin	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos oma samasooliste sõpradega	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos oma vastassooliste sõpradega	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos poiste ja tüdrukute seltskonnaga	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos oma vanematega	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos oma vendade/õdedega	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Koos teiste inimestega	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>

Millist alkoholi sa tarbid? (Tõmba igas reas ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Õlut	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Siidrit	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Veini	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Kokteile alkoholiga	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Viina	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Teisi alkoholiseid jooke	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>

Kus sa tavaliselt alkoholi tarbid? (Tõmba igas reas ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Kodus, kui mu vanemad on kodus	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Kodus, kui mu vanemaid ei ole kodus	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Sõbra kodus	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Väljas (näiteks pargis, tänaval)	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Tantsuõhtul, diskol	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Pidulikel üritustel (näiteks pulmad, sünnipäev)	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Peol	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Kuskil mujal	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>

Kuidas sinu vanemad suhtuvad sellesse, et sa alkoholi tarbid? (Tõmba igas reas ühele variandile - „jah“ või „ei“ - ring ümber)

Vanematele ei meeldi üldse see, et ma alkoholi tarbin	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
Vanemad ei suutu sellesse kuidagi	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>

Vanematele ei meeldi see, kui ma liiga palju alkoholi tarbin	<i>Jah Ei</i>
Vanemad ei tea, et ma alkoholi tarbin	<i>Jah Ei</i>

Mitu korda oled sa purjus olnud? (Tõmba ühele variandile joon alla)

Purjus olla tähendab seda ,et : on tunne, et kaotad kontrolli enda üle, ei suuda selgelt rääkida, tunned ennast haigena, ei mäleta toimunut, ei saa sirgelt seista jne.

Mitte kunagi Üks kord 2-5 korda 6-10 korda Rohkem kui 10 korda Ma ei tea

Küsimustiku lõpp